

Eugeni d'Ors, *Glosari*

Eugeni D'Ors és considerat un dels principals precursors del Noucentisme i un dels més importants intel·lectuals d'època. Burgès i conservador, exaltava la llengua i el Nacionalisme catalans. Va pertànyer a la Lliga Regionalista de Catalunya i a l'IEC, fins que, després de ser destituït al 1920, s'establí a Madrid al 1923, allunyant-se de la cultura catalana.

Des de gener de 1906 i fins a gener de 1920, Ors encetà una secció diària a *La Veu de Catalunya*, el *Glosari*, que va retomar poc temps després, i fins a juliol de 1921, al diari *El Día Gráfico*. Així, el *Glosari* es va convertir en la base ideològica del Noucentisme.

Les gloses són un gènere nou, un periodisme inèdit a Catalunya, a mitjà camí entre text periodístic i text literari, amb el qual Ors pretenia comentar l'actualitat barcelonina literària i ciutadana de manera que s'en despregués una lliçó; proposava informar i orientar el seu públic lector sobre el que s'esdevenia a Europa i el que era nou en l'àmbit de la literatura i cultura catalanes. Les gloses tenen diversa temàtica, però es poden dividir en dos grans blocs: ideologia orgànica i ideologia arbitrària. Es pot dir que tenen un esquema intern: la primera part és l'afirmació de l'autor (a vegades polèmica) i interrogació indirecta al lector per a què reflexione; a la segona part, l'autor exposa l'argumentació que demostra la seua afirmació primera; i la tercera part és la conclusió, on l'autor tracta de convèncer al lector.

Aquesta selecció, a cura de Josep Murgades, recull poc més de tres-cents gloses corresponents a tot l'ample període susdit, aplegades en el mateix

ordre en què foren concebudes i publicades, cronològicament, i amb indicació de llur respectiva data d'aparició.

Comentari

L'IMPERIALISME CATALÀ 13-VII-1909

... una gran revolució d'esperit s'ha desenrotllat a Catalunya... (93, 1909). Aquesta glossa, com en altres amb el mateix tema, ens mostra l'exaltació imperialista a Catalunya en aquesta època, per part dels intel·lectuals, sobretot. La idea base d'aquest imperialisme és autoculpabilitzar-se dels problemes socials, polítics, culturals, ja no sols de Catalunya, sinò de la resta d'Espanya, de la resta del món, possant solucions, ... intervenció en els afers generals espanyols..... intervenir en els afers mundials... (93,1909). L'Imperialisme català ha anat per etapes, passant d'una etapa d'abstenció política, fins als convenciment popular del necessari canvi. L'autor proposa l'Humanisme com a solució, com a lluita per aconseguir aquest Urbanisme que tant defensa, aquesta Renovació, màxima del Noucentisme.

ALTRE COP, ANASTÀSIA 9-VIII-1909

La censura, tractada com una forma d'intervenció social, té el dret de qualificar de moral o immoral, de bell o de obscen, qualsevol tipus d'art. Ors la justifica o desestima, segons el cas i segons el gènere. Diu que les ... obres d'art quedin sempre exemptes de qualsevulla Censura. – Però el género chico, el cinematògraf, són negocis, indústries, i indústries que podent tenir el caràcter de malsanes, no deuen escapar mai als reglaments d'urbana policia... (89, 1909).

Aquesta glossa demostra la necessitat de civilisme, d'ordre, que tant postula l'autor a tot el *Glosari*.

Pel que fa als ... negocis d'extensió prostibulària ... (90, 1909) dues postures: la inacció, absentisme,

Manchesterianisme, o l'acció, intervenció, Imperialisme.

DE L'ESPERANTO 20-VI-1908

... un sistema lingüístic que es presenta amb pretensions a llengua auxiliar universal... (68, 1908). L'Esperanto es defensat cada vegada més per la gent, pel poble. Ors, defensor de la generalització humanista, del conveni entre homes, defensa també aquesta iniciativa, amb una única condició: ... el convenciment de què una bona llengua universal no hauria pas de trobar-se en la precisió d'èsser senzilla... (68, 1909). I com diu en altra glossa, parlant sobre el mateix tema, malgrat al principi siga una llengua pobra en vocabulari, ... val mil vegades més una llengua convencional deficiente, amb què els homes s'entenguin, que no cinquanta, cent, mil llengües convencionals, potser més perfectes (...) però no enteses... (102, 1909). Ors vol una llengua universal, vol que el català siga la llengua universal.

NOTES SOBRE EL DIÀLEG I SOBRE

LA INCAPACITAT PER AL DIÀLEG 19-V-1913

Ors comença explicant el que no anomenem Diàleg, criticant el joc de monòlegs intercalats, l'intercanvi de generalitats, com a fórmules rústiques, res espirituals. Al veritable Diàleg ... els interlocutors (...) són col·laboradors... (197, 1913). Dialogar és una Virtut, és donar i rebre informacions, és Pensament Irònic, és Ciència, és Intel·ligència. El bon dialogador és el qui tracta de ... nodrir d'alguna nova coneixença son propi esperit, ocupat, fins l'últim dia, del treball de creixença i de perfecció... (198, 1913), el qui dona al parlar les sensacions de Ritme i Harmonia, pròpies de l'estètica defensada per l'autor.

Compara aquest home intel·ligent i científic amb altre tipus d'homes ... silenciosos a ultrança (...) indotats d'esperit científic (...) monologadors de càtedra... (199, 1913), els quals no fan cap bé a la cultura catalana. Per això hi ha que aplicar el diàleg, no solament als grans homes, sinó també als grans masses, consciència col·lectiva, des de la seua joventesa.

L'autor, a aquesta glossa, fa referencia al culte al classicisme, posant com a precursor dels diàlegs a Sòcrates.

LA PRIMERA SETMANA DE LA

BIBLIOTECA A CATALUNYA 15-VI-1914

Va obrir-se la porta. (...) Eren les cinc de la tarda del dia dos de juny de mil nou-cents catorce. (232, 1914). Després d'esperar tants d'anys, després d'afirmar tants de vegades la seua necessitat, per part de l'autor i del poble, la Biblioteca de Catalunya va obrir les seues portes, posant a l'abast de tothom els seus llibres, i possibilitant, com diu l'autor, el treball intel·lectual, abans nul per manca de fons.

Ors troba en aquest esdeveniment una lluita per la europeització de la cultura catalana, per al seu impuls i renovació, ja que mai Barcelona pot ser una gran ciutat sense una biblioteca.

Descriu la Biblioteca de Catalunya, informa de la disposició de les obres, les més demanades, els tipus de lectors més assidus, les matèries dels llibres adquirits, i anima al poble a llegir, a anar a la biblioteca, a culturitzar-se.